

ת"פ 12416/08/15 - מדינת ישראל נגד כלל הנדסת הגליל בע"מ, סבח יום טוב ויקטור

בית הדין האזורי לעבודה בנצרת

ת"פ 12416-08-15

לפני:
כב' השופטת הבכירה ורד שפר
המאשימה
מדינת ישראל
ע"י ב"כ: עו"ד ישראל שניידרמן
-
הנאשמים
כלל הנדסת הגליל בע"מ
סבח יום טוב ויקטור
ע"י ב"כ: עו"ד גיל מור

גזר דין

1. הנאשמת, כלל הנדסת הגליל בע"מ (להלן: "**הנאשמת**"), ביצעה עבודות בנייה של בניין המצוי ברח' צה"ל 2 בשכונת מאור חיים בצפת (להלן: "**הבניין**").

הנאשם, מר יום טוב ויקטור סבח (להלן: "**הנאשם**"), שימש בזמנים הרלבנטיים לכתב האישום מנהל בנאשמת והיה הבעלים שלה, והרוח החיה מאחרי פעילותה.

ביום 22/09/11 בוצע ביקור פיקוח באתר הבנייה של הבניין (להלן: "**האתר**").

במהלך הביקור מצאו המפקחים שנטלו חלק בביקור ליקויי בטיחות רבים באתר, אשר היה בחלק מהם כדי לסכן ממשית את העובדים באתר.

ביום 29/11/11 בוצע ביקור חוזר ע"י המפקחים באתר, והם מצאו כי כי באתר אין מנהל עבודה, ולא תוקנו הליקויים.

בעקבות ממצאים אלה הוגש כתב אישום כנגד הנאשמים אליהם מתייחס גזר דין זה ונאשמים נוספים, אשר זוכו בהמשך.

בתיק נשמעו ראיות הצדדים, ולאחר מכן ניתנה הכרעת דין בגידרה הורשעה הנאשמת בביצוע העבירות הבאות -

א. אי מינוי מנהל עבודה, בניגוד לסעיפים 2(א) ו- 2(ב) ו- 5(ג) לתקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בנייה) התשמ"ח 1988.

ב. אי הצגה במקום בולט לעין באתר בו מתבצעת פעולת הבנייה שלט שבו צוינו שם מבצע הבנייה ומענו, שם מנהל העבודה ומענו, ומהות העבודה המתבצעת, עבירה בניגוד לתקנה 7 לתקנות, יחד עם ס' 191 ו- 225 לפקודה.

עמוד 1

ג.אי ביצוע בדיקה על ידי חשמלאי בודק של מתקן החשמל הזמני המותקן באתר לפני הפעלתו הראשונה, בניגוד לתקנה 11 לתקנות החשמל (מתקן חשמלי אירעי באתר בנייה במתח שאינו עולה על מתחנמוך) תשס"ג 2002 יחד עם תקנה 163 לתקנות וסעיפים 191 ו- 219 - 225 לפקודה.

ד.שימוש במשטחי עבודה ומדרכות מעבר שמהם עלול אדם ליפול לעומק של 2 מטרים ללא גידור ע"י און יד און תיכון ולוח רגל, עבירה בניגוד לתקנה 9(א) לתקנות יחד עם ס' 191, 219 ו- 225 לפקודה.

ה. אי גידור פתחים ואי סגירתם במכסים מתאימים, עבירה בניגוד לתקנה 79(1) לתקנות יחד עם ס' 191, 219 ו- 225 לפקודה.

ו.שימוש בסמוכות למשטחי העבודה ו/או למדרכות המעבר אשר לאעשויות מחומר מתאים ללא פגם - בניגוד לתקנה 8(ב) לתקנות יחד עם ס' 191, 219 ו- 225 לפקודה.

ז.אי בדיקת פיגום ע"י מנהל עבודה ואי רישום תוצאות הבדיקה בפנקס הכללי, בניגוד לתקנה 20 לתקנות יחד עם ס' 191, 219 ו- 225 לפקודה.

ח. אי התקנה ואי קיום באתר של ארגז לעזרה ראשונה מצויד כראוי - עבירה בניגוד לתקנה 186 לתקנות יחד עם ס' 191, 219 ו- 225 לפקודה.

ט. אי אבטחת עובדים המועסקים בגובה, במשך כל זמן העבודה, במערכת המתאימה לבלימת או מניעת נפילה באמצעות רתמות בטיחות, עבירה בניגוד לתקנה 8 לתקנות הבטיחות בעבודה (עבודה בגובה) תשס"ז 2007 יחד עם ס' 191, 219 ו- 225 לפקודה.

י.אי הדרכת עובדים בגובה ע"י מדריך עבודה בגובה, עבירה בניגוד לתקנה 5(2) לתקנות הבטיחות בעבודה (עבודה בגובה) תשס"ז 2007 יחד עם ס' 191, 219 ו- 225 לפקודה.

יא.אי קיום הדרכות באתר בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם, באמצעות בעל מקצוע מתאים - עבירה בניגוד לתקנה 3(א) יחד עם תקנה 15 לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים) התשנ"ט 1999.

יב. אי ניהול באתר פנקס הדרכה בעבודה - עבירה בניגוד לתקנה 6 יחד עם תקנה 15 לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים) התשנ"ט 1999.

יג. אי מסירה לעובדים באתר תמצית בכתב של מידע בדבר סיכונים בעבודה, עבירה בניגוד לתקנה 7(א) יחד עם תקנה 15 לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים) התשנ"ט 1999.

יד. בית הדין קבע בהכרעת הדין כי הוכח שהנאשם לא נקט באמצעים סבירים למניעת המשך קיומן של העבירות, אשר דבר קיומן נודע לו ללא ספק, ומכאן שיש לראותו כאחראי לביצוע כל העבירות בהן הורשעה הנאשמת.

2.בטיעוני ב"כ המאשימה לעונש, הפנה בא כוחה לחשיבותו של נושא הבטיחות בהיבט הציבורי והכלכלי, ולריבוי תאונות העבודה, אשר גורמות למקרי מוות לעשרות ואלפי פצועים, למאות נכים ובעקבותיהם הפסד מליוני ימי עבודה הונזק כספי גדול.

ב"כ המאשימה הפנה לכך שניתן למנוע חלק ניכר מהתאונות בשמירה קפדנית על חוקי הבטיחות וכללי הבטיחות והחדרת תודעת הבטיחות בקרב הנהלות, מנהלי עבודה והעובדים.

עוד טען, כי מטרת ותכלית פקודת הבטיחות לשמור על ערך מוגן שקבע המחוקק, שלומם ובריאותם של עובדים בכלל ובענף הבנייה בפרט.

אשר לעונש, הפנה ב"כ המאשימה להוראות סעיף 225 לפקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש] תש"ל 1970 (להלן: "הפקודה"), ששזו לשונו -

"בכפוף לנאמר להלן בפקודה זו, העובר עבירה לפי פקודה זו שלא נקבע לה עונש במפורש, דינו - מאסר ששה חדשים או קנס 10,000 שקלים, ומאסר נוסף ארבעה עשר ימים או קנס נוסף 600 שקלים לכל יום שבו נמשכת העבירה, ובעבירה שהיתה עשויה לגרום מוות או חבלת גוף, דינו - מאסר שנה או קנס 20,000 שקלים, ומאסר נוסף ארבעה עשר ימים או קנס נוסף 600 שקלים לכל יום שבו נמשכת העבירה; אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מאחריות לפי דין אחר".

לגישתו, יש ליישם בעניין הנאשמים את החלק השני של הסעיף, אשר מכוחו ניתן להטיל קנס בסך של 29,200 ₪ שכן בנסיבות ענייננו עלולים היו להיגרם חבלת גוף או מוות.

ב"כ המאשימה ביקש לקבוע שבנסיבות העבירות בהם הורשעו הנאשמים מתחם הענישה יהא ברף המקסימאלי 90% מסכום זה והרף המינימאלי 70%. עקרון זה ביקש ב"כ המאשימה להחיל על העבירות שנמנו בסעיפים א', ג' ד' ה' ז', ח' ט' ו' - י' לסעיף 1 לעיל, בעוד שלגבי העבירות שפורטו בסעיפים ב' ו' - ו' לעיל ביקש לקבוע רף בין 70 אחוז ל-90 אחוז אלא שהסכום המנחה יהיה 14,600 ₪, דהיינו מחצית מהקנסות ובהתאם לרישא של סעיף 225.

אשר לעבירות שפורטו בסעיפים יא', יב' וי"ג לסעיף 1 לעיל, שהינן מכוח תקנות ארגון הפיקוח על העבודה, הפנה ב"כ המאשימה לכך שבתקנות האמורות ישנה הוראה ספציפית לעניין ענישה בתקנה 15, ומכוחה הקנס המקסימאלי עומד על סך של 14,600 ₪.

גם לעניין העבירות האמורות, ביקש בב"כ המאשימה שמתחם הענישה שייקבע יהא בין 70 ל-90 אחוז.

אשר לנאשם, ביקש בב"כ המאשימה שיוחלו אותם עקרונות שנתבקשו ביחס לנאשמת, וזאת לאור חשיבותו כנושא משרה בתאגיד, וקביעת בית הדין לפיה הוא היה הרוח החיה מאחורי התאגיד.

בנוסף ביקש בב"כ המאשימה שהנאשמים יחתמו על כתב התחייבות עפ"י סעיף 72 לחוק העונשין, כאשר הסכומים לצד ההתחייבות ביחס לכל עבירה ועבירה יהיו בגובה הקנס המקסימאלי.

3. בב"כ הנאשמים, מצידו, ביקש לתת משקל לכך שמדובר בעבירות משנת 2011 וכתב אישום שהוגש ב-2015 כך שנוכח לעת הזו חלפו כמעט 8 שנים ממועד ביצוע העבירה, כך שחלק מהתועלות הקיימות בגזירת דינם של עבריינים, פחות רלוונטיות בחלוף פרק זמן כה ממושך.

בנוסף, ביקש ב"כ הנאשמים לראות בעבירות בהן הורשעו כמעשה אחד ולא כריבוי עבירות, שכן מדובר בפרק זמן קצר מאוד, בביקורת אחת שנעשתה במקום אחד ובמהלכה תועדו כל העבירות.

עוד ביקש ב"כ הנאשמים לטעון כי מיד לאחר שנודע לנאשם קיומו של צו הבטיחות הוא פעל להסרת המחדל, וכן לכך שבסופו של דבר לא הייתה בעניינו פגיעה בחיי אדם.

הוסיף ב"כ הנאשמים וביקש כי בכל הנוגע לנאשם - ישקול בית הדין ביטולהרשעה לפי סעיף 192 לחוק סדר הדין הפלילי, ונימק בקשה זו בנסיבות האישיות והמיוחדות של הנאשם, בעובדה שמדובר בעבירה יחידה, ללא הרשעות קודמות, ובכך שחלף פרק זמן יחסית ארוך מאז ביצוע העבירה ולא בוצעו עבירות נוספות בפרק הזמן האמור.

ב"כ הנאשמים גם הפנה לכך שהנאשמת למעשה כבר איננה פעילה, והנאשם פועל בעצמו כחברת יחיד שלא ברור מה יהיה בגורלה בסופו של דבר.

יש לומר כי הנאשם עצמו ביקש גם הוא לשאת דברים בפני בית הדין, והדגיש כי הוא מביע חרטה עמוקה על כל מה שקרה, כי הכל נעשה בתמימות מוחלטת, וכי לקח לפרויקט מנהל עבודה מוסמך, שילם את שכרו כדין וכחוק, והוא זה שאמור היה להיות המומחה בכל הנוגע לבטיחות ווהנאשם סמך עליו.

הנאשם ציין כי מעודו לא עבר עבירה כלשהי בכל תחום.

הנאשם תיאר את הרקע האישי שלו, ולעניין זה סיפר כי עזב את משפחתו בארגנטינה לפני כ-30 שנה והגיעתי לארץ לבד, רווק, ללא כל אמצעי כלכלי, הקים משפחה ללא תמיכה כלכלית ומשפחתית, ונעזר בתרומות ובלבד שישאר בארץ.

כעת, מטופל הנאשם בעשרה ילדים שחלקם עדיין סמוכים על שולחנו, ולצד זאת הוא תורם לקהילה, מתנדב בגופים שונים ולעניין זה אף הציד מסמכים שברובם הבעת תודה על תרומתו לקהילה.

יוער כי ב"כ המאשימה הודיע שהוא מתנגד להפניית עניינו של הנאשם לתסקיר קצין מבחן ולשקילת ביטול ההרשעה, וזאת מאחר שהבקשה בעניין זה הועלתה מבלי שנומקה כנדרש על פי ההלכה הפסוקה ומבלי שנתמכה בכל ראיות שהן.

4. נדון להלן בבקשה הנאשם לבטל את ההרשעה, לאחר מכן נתייחס לשיקולים השונים המתחייבים מההוראות העוסקות בהבניית שיקול הדעת בענישה, ולבסוף ייקבעו העונשים שיושטו על הנאשמים.

5. הבקשה לביטול ההרשעה -

לא מכבר, התייחס בית הדין הארצי לדין החל, מקום בו מתבקש ביטולהרשעה, וזאת בפסק הדין בע"פ (ארצי) 53735-06-16 **חיים גרינברג - מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 14.09.2018) להלן: "**עניין גרינברג**", וכך נאמר -

"המסגרת הנורמטיבית לטענה זו (שעניינה ביטול הרשעה ו.ש.) פורטה בפסיקתו של בית דין זה פעמים

רבות, ונראה לפיכך כי אין צורך להרחיב לגביה (ע"פ (ארצי) 6291-05-10 א. כפיר אחזקות בע"מ - מדינת ישראל [פורסם בנבו] (31.1.12); עניין חדוות הורים; ע"פ (ארצי) 33098-09-12 א.פ.י שירותי כוח אדם בענף הבניין (2005) בע"מ - מדינת ישראל [פורסם בנבו] (11.8.14); ע"פ (ארצי) 3043-09-14 מדינת ישראל - עדי מישאלוף [פורסם בנבו] (22.12.16); ע"פ (ארצי) 33112-09-15 מדינת ישראל - מרסי זלקינד [פורסם בנבו] (18.7.17)). בתמצית נאמר כי הסמכות להימנע מהרשעה או לבטלה "מופעלת על ידי בתי המשפט במשורה, תוך שמירת נקודת המוצא כי אדם אשר הוכחה אשמתו בהליך פלילי -יש להרשיעו בדין. הרשעה מהווה פועל יוצא מהפרת הנורמה הפלילית ומסייעת למיצוי ההליך הפלילי ותכליותיו. יישום נקודת המוצא מאפשר הליך אכיפת חוק תקין ושוויוני. בנוסף, הקפדה על עצם ההרשעה נדרשת לצורך העברת המסר ההרתעתי הרצוי..." (עניין חדוות הורים). בהתאם, הסמכות לביטול ההרשעה תופעל בנסיבות בהן עלול להיווצר פער בלתי נסבל בין עוצמת הפגיעה של הרשעה פלילית בנאשם האינדיבידואלי לבין התועלת שתצמח לחברה ולאינטרס הציבורי מקיומה של הרשעה. במקרה שלפנינו, המערער הסתפק בהעלאת טענה כוללת על פגיעה אפשרית בפרנסתו ובפרנסת העובדים המועסקים על ידו, אך לא הוכיח כי אכן עלול להיגרם לו נזק בלתי מידתי כתוצאה מהרשעה. המערער לא עמד לפיכך בנטל, לשכנע כי עניינו מצדיק את ביטול ההרשעה בניגוד לכלל הרגיל המחייב את השארתה על כנה".

ניתן למצוא גם סקירה נרחבת של ההלכה הפסוקה שדנה בסוגיית ביטול ההרשעה בפס' דינו של בית הדין האזורי לעבודה בתל אביב בת"פ (אזורי ת"א) 38707-12-17 מדינת ישראל נ' מ.א. אילנות- שיפוצי חזיתות בע"מ (פורסם בנבו, 17.10.2018) שם הפנה בית הדין, בין היתר, לפסק הדין המנחה בפרשת כתב בו הודגש כך - "... אכן, ענישתו של נאשם היא אינדיבידואלית, ובית-המשפט בוחן עניינו של כל נאשם ונאשם ואינו קובע את עונשו אך על-פי מהות העבירה. ואולם, מהותה של העבירה, הצורך בהרתעת הרבים, ובעבירות שקורבנאיו הפרט אלא הציבור כולו אף הוקעת מעשי העבירה - בצירוף מדיניות ענישה אחידה ככל האפשר על יסוד שיקולים אלה - כל אלה משמשים כגורמים העלולים לגבור אף על שיקומו של הנאשם. הימנעות מהרשעה אפשרית אפוא בהצטבר שני גורמים: ראשית, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים המפורטים לעיל" (ראו, ע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337).

כמו כן, הפנה בית הדין לכך שעל פי ההלכה הפסוקה הנטל הוא על הנאשם, אשר מבקש להימנע מהרשעתו - לשכנע כי מן הראוי לחרוג בעניינו מדרך הכלל, וכי שיקולי השיקום האינדיבידואליים גוברים במידה רבה על שיקולי האינטרס הציבורי.

בענייננו, הבקשה לביטול ההרשעה הועלתה בחצי פה מבלי שנומקה כדבעי וכמתחייב מההלכה הפסוקה.

אכן - הנאשם הפנה לכך שמעודו לא עבר כל עבירה שהיא, בין לפני ובין אחרי שנעברו העבירות בהן הורשע.

ואכן - אין ספק שנתוניו האישיים ראוי גם ראוי שיישקלו לעניין חומרת עונשו.

יחד עם זאת - לא הובא כל נימוק שהוא, שלפיו ייגרם לנאשם מעצם הותרת ההרשעה על כנה נזק, שייפגע פגיעה אנושה בשיקומו, או שייגרם לו בעטיה נזק חמור ובלתי מידתי, והטענה לפיה מעולם לא עבר עבירה כלשהי ואינו רואה עצמו כעבריין, וכן כי לא הייתה כל כוונה לפגוע בציבור - נכונה כמעט לגבי כל אדם נורמטיבי שנקלע לנסיבות

בהן ביצע עבירה, וודאי אין בה כדי לשאת משקל כפי שדורשת הפסיקה.

משלא נטען כי ייגרם נזק בלתי מידתי ושאיננו ניתן לתיקון - וודאי שלא הוכח נזק שכזה.

אשר על כן, ובכל ההבנה למצוקה שהביע הנאשם - אין בידי בית הדין לקבוע שמתקיימות, בעניינו, הנסיבות החריגות הנדרשות כבסיס לקביעה שנכון לחרוג מהכלל ולבטל את ההרשעה.

למעלה מן הצריך, יוער שאינני מקבלת את טענת ב"כ הנאשם לפיה מיד כשנודע לו דבר קיומם של ליקויי בטיחות - פעל לתקנם, וטענה זו נדחתה מכל וכל בהכרעת הדין (ראו ס' 8(ב) להכרעת הדין, בעמ' 18).

סיכומי של דבר, הבקשה לביטול הרשעתו של הנאשם - נדחית.

6. מתחם הענישה ההולם -

א. על נסיבות המקרה דנן חלות הוראות התיקון לחוק העונשין העוסקות בהבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה, המפורטות בסעיפים 40א-יד' לחוק.

סעיף 40ג לחוק העונשין קובע כך -

”

(א) בית המשפט יקבע מתחם עונש הולם למעשה העבירה שביצע הנאשם בהתאם לעיקרון המנחה, ולשם כך יתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 40ט.

(ב) בתוך מתחם העונש ההולם יגזור בית המשפט את העונש המתאים לנאשם, בהתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 40א, ואולם בית המשפט רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור לפי הוראות סעיפים 40דו-40ה”.

ב. מהוראות אלה עולה כי כדי לקבוע מתחם ענישה הולם, יש לבחון תחילה מהם הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו עקב המעשים או המחדלים בהם הורשעו הנאשמים, ומהי מידת הפגיעה בהם.

בענייננו, עסקינן בעבירות הנוגעות לבטיחות בעבודה בבנייה.

בהקשר זה נאמרו בפסק הדין בעניין גרינברג שהוזכר לעיל הדברים הנחרצים הבאים -

”אין צורך להכביר מילים על תכליתם החשובה של דיני הבטיחות בעבודה לספק סביבת עבודה בטוחה ולשמור על חיי ושלמות גופו של כל מי שנמצא במקום העבודה ומבצע את העבודה (ע”א 7130/01 סולל בונה בניין ותשתית בע”מ נ’ תנעמי, פ”ד נח(1) 1(2003)). מדובר אם כך בערך מרכזי של הגנה

על חיי אדם ושלמות גופו, ומניעתן של תאונות עבודה שעלולות לגרום לפציעה ולמוות. בהתאם הובהר, כי "מתחילת דרכו התייחס בית הדין לעבודה בחומרת יתר לעבירות על חוקי הבטיחות בעבודה וזאת בייחוד מהטעם שעבירות אלה עשויות לגרום למותו של אדם או לפחות לפציעתו" (דב"ע (ארצי) תשנ"ג-8 מדינת ישראל - סמי שטורם, [פורסם בנבו] פד"ע כב 150 (1990); להלן: עניין שטורם). מטרה נוספת שהוזכרה היא מניעת ההשלכות הכלכליות החמורות של תאונות בעבודה לרבות "עלות איבוד ימי עבודה, הוצאות עבור פיצוי לעובד וטיפול הרפואי, הנטל הרובץ על מערכת הבריאות לטפל בנפגעי תאונות עבודה והעלות של שיקום נפגעי עבודה" (עניין החברה לחקלאות; כן ראו את דב"ע (ארצי) נז/8-11 מדינת ישראל נ' שמיר [פורסם בנבו] 19.2.98; להלן: עניין שמיר); סטיב אדלר והדרה בר-מור, חוקי הבטיחות בעבודה כמגן על העובד, שנתון משפט העבודה ג' 11 (1992)). עוד צוין בפסיקה כי לאור האינטרס הכלכלי העומד בבסיס המניע לביצוע העבירות בתחום הבטיחות בעבודה, יש להרתיע מביצוען בדרך של הטלת קנסות שיהפכו עבירות אלה לבלתי כדאיות מבחינה כלכלית (עניין החברה לחקלאות; עניין החברה לבניין; עניין שטורם)."

(בדברים דלעיל אוזכרו פסקי הדין בדיון (עבודה ארצי) 2-8/ל החברה לבנין ולעבודות ציבוריות מיסודו של סולל בונה בע"מ מדינת ישראל פד"ע א(1) 33 (1970), ודב"ע (ארצי) נז/8-3 מדינת ישראל - החברה לחקלאות בגליל העליון (ח.ח.ג.ע 1988) בע"מ [פורסם בנבו] פד"ע לא 235 (1996).

בענייננו, עסקינן בתחום הבנייה, ששמירת הבטיחות בו (וליתר דיוק היעדרה) גבתה באופן בולט בכלל, ובעת האחרונה בפרט, קורבנות רבים ומיותרים, והזנחת שלומם ובטיחותם של העובדים בענף ניכרת כתופעה שראויה לטיפול ומיגור.

עוד בענייננו, ניכר שבאתר בו בוצעו עבודות הבנייה מושא כתב האישום, הוזנחה שורה ארוכה במיוחד של הוראות בסיסיות שמטרתן שמירת בטיחותם של העובדים והנוכחים באתר.

ג. אשר למדיניות הענישה הנהוגה בהקשר לעבירות הנוגעות לבטיחות בעבודה בכלל ובענף הבנייה בפרט, ניתן למצוא גזרי דין שניתנו בעיקר על ידי בתי הדין האזורי, בעוד שבפסיקת בית הדין הארצי נדונו מקרים לא רבים של עבירות מתחום הבטיחות בעבודה, ורובן מהשנים הראשונות שלאחר הקמתו.

בפסק הדין בעניין גרינברג, שאוזכר לעיל, צוין, בכל הנוגע למדיניות הענישה בפסיקת בית הדין הארצי, כי בעניין החברה לבנין שאוזכר לעיל אושר קנס בשיעור 50% מהקנס המרבי; בדב"ע (ארצי) לא/8-21 מדינת ישראל - אהרון וייס, [פורסם בנבו] פד"ע ג 151 (1971) נפסק קנס בשיעור 40% מהקנס המרבי; בעניין החברה לחקלאות שאוזכר לעיל הוטל קנס בשיעור כ- 35% מהקנס המרבי (אך זאת בין היתר בהתחשב בגובה הקנס שביקשה המאשימה בבית הדין האזורי); בדב"ע (ארצי) לא/8-17 גלחא (1960) בע"מ - מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פד"ע ג 19 (1971) נפסקו קנסות של כמחצית מהקנס המרבי; בעניין שמיר שאוזכר לעיל נפסק קנס בשיעור קרוב ל- 50% מהקנס המרבי; בדב"ע (ארצי) נז/8-3 מדינת ישראל - קיבוץ יחיעם, [פורסם בנבו] פד"ע לא 203 (1998) נפסק קנס בשיעור 35% מהקנס המרבי.

בית הדין הארצי ציין כי רשימה זו אינה מלאה ומובן שיש לקחת בחשבון גם את מהות העבירות בהן הורשעו

הנאשמים בכל אחד מהמקרים, ואת נסיבות המקרים בכללותן.

בפסק הדין בעניין גרינברג עצמו, קבע בית הדין הארצי כי בהתחשב במכלול הקריטריונים שתוארו, מתחם הענישה הראוי בנסיבות ביצוע העבירות שמעומד על הטווח שבין 45% ל- 75% מהקנס המרבי.

בכל הנוגע לפסיקת בתי הדין האזוריים, צוין בפסק הדין בעניין גרינברג שבתי הדין קבעו כי הטווח הראוי הוא בין 30% ל- 50% מגובה הקנס המרבי (ראו למשל את ת"פ (אזורי ת"א) 57761-02-14 **מדינת ישראל - אפרידר יוזמה והשקעות בע"מ** [פורסם בנבו] (17.11.16) - אך זאת בעבירה שהודגש כי אינה יוצרת סכנה ברורה ומידית לשלום העובדים) או בין 35% ל- 55% מגובה הקנס המרבי (ת"פ (אזורי חי') 47159-01-15 **מדינת ישראל - ריאד אסמעיל ברבור** [פורסם בנבו] (9.6.17)).

עיון בפסיקת בתי הדין האזוריים מראה שבכמה מאלה שניתנו בעת האחרונה הובאה סקירה מקיפה של מתחמי ענישה שנקבעו.

כך, למשל, ערך בית הדין האזורי בחיפה, בת"פ (אזורי חי') 19432-07-15 **מדינת ישראל נ' עדן לבונה - בנין השקעות ויזום (2000) בע"מ** (השופט אסף הראל (פורסם בנבו, 12.01.2017) סקירה מעמיקה ומקיפה של מדיניות הענישה במקרים דומים, ובשל הרלבנטיות שלה לעניינו אביא אותה כלשונה ובמלואה-

"במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם, יש לבחון גם מהי מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות שבגין ביצוען הורשעו הנאשמים. עיון בגזרי דין שניתנו בבית הדין הארצי לעבודה והן בבתי הדין האזוריים לעבודה בהתייחס לסוגי האישומים בהם הורשעו הנאשמים מעלה כי טווח הענישה נע בין 25% ל- 50% מגובה הענישה המירבית. כך למשל, בת"פ (אזורי ת"א) 57761-02-14 **מדינת ישראל נ' אפרידר יוזמה והשקעות בע"מ** (17.11.2016) הורשעה הנאשמת בעבירה בגין אי מילוי חובה למנות מנהל עבודה ואי מסירת דיווח, עבירות לפי תקנות עבודות בניה. זאת, לאחר שבמהלך ביקורת לא נכח במקום מנהל עבודה. לנאשמת ניתן במקום צו להפסקת העבודות, ולמחרת היום הגישה הנאשמת הודעה על מינוי מפקח, וזו אושרה כדין. מדובר היה בהרשעה ראשונה. לאחר שקבע בית הדין כי טווח הענישה ההולם את העבירות דנן בנסיבות ביצוען עומד על 30%-50% מהקנס העונשי המירבי לעבירות, השית על הנאשמת קנס על סך 25,000 ש"ח וחייב אותה לחתום על התחייבות בסך 58,400 לשלוש שנים, שלא לעבור על עבירה.

כך למשל, בת"פ (אזורי ת"א) 44094-11-14 **מדינת ישראל נ' דבוש גל** (2.5.2016) הורשע הנאשם בעבירות של התקנת משטחי עבודה מהם אדם עלול ליפול לעומק העולה על שני מטרים, ללא גידורים, בניגוד לתקנות עבודות בניה ולפקודת הבטיחות בעבודה; וכן בהיעדר השגחה ניאותה ואי נקיטת אמצעים על ידי הממונה על העבודה, בניגוד לתקנות ציוד מגן ופקודת הבטיחות בעבודה. בית הדין האזורי הדגיש כי הנאשם הודה בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום, ובכך חסך הליך שיפוטי יקר, וכן פעל באופן מיידי לתיקון המחדל. מדובר היה בהרשעה ראשונה. - עוד עמד בית הדין על כך שבעבירות על חוקי הבטיחות בעבודה תקרת הקנס עומדת על 50% מגובה הקנס המירבי. בנסיבות העניין, העמיד בית הדין האזורי את מתחם הענישה הראוי ביחס לכל אחת משתי העבירות בהן הורשע

הנאשם על 25%-50% מגובה הקנס המירבי (29,000 ש"ח בגין כל עבירה), היינו בין 7,250 ש"ח ל-14,500 ש"ח, ולבסוף בחר להשית על הנאשם בגין כל אחת משתי העבירות קנס בגובה 30% מהקנס המירבי, היינו, קנס בסך של 8,700 ש"ח, ובסה"כ בגין שתי העבירות קנס בסך 17,400 ש"ח. כן חוייב הנאשם לחתום על התחייבות לשלוש שנים שלא לעבור על הוראות פקודת הבטיחות בעבודה והתקנות שהותקנו מכוחה.

כך למשל, בת"פ (אזורי נצ') 4552-02-15 מדינת ישראל-משרד הכלכלה נ' בר ובניו חברה לבניין ופיתוח בע"מ (6.9.2015), הורשעה הנאשמת בעבירות שונות, ובהן: אי הודעת פרטי בניה, בניגוד לפקודת הבטיחות בעבודה; אי הודעה על מינוי מנהל עבודה, בניגוד לתקנות עבודות הבניה; העדר השגחה על ידי מנהל עבודה, בניגוד לתקנות עבודות הבניה; אי הצגת שלט באתר הבניה, בניגוד לתקנות עבודות הבניה; אי גידור משטחי עבודה ומדרכת מעבר, בניגוד לתקנות עבודות הבניה; ציוד ואביזרי חשמל לא תקינים, בניגוד לתקנות עבודות הבניה; אי אספקת ציוד מגן, בניגוד לתקנות ציוד מגן; אי הדרכה, אי מסירת מידע בכתב בדבר סיכונים ואי ניהול פנקס הדרכה, בניגוד לתקנות הדרכת עובדים. הנאשמת הודתה באשמתה בעבירות מושא כתב האישום, ובין הצדדים הושג הסדר טיעון סגור, אשר הוגש לאישור בית הדין האזורי. בית הדין אימץ את הסכמות הצדדים, והשית על הנאשמת קנס בגובה 50,000 ש"ח וכן חייב אותה לחתום על התחייבות ע"ס 60,000 לשלוש שנים, שלא לעבור על הוראות פקודת הבטיחות בעבודה ותקנות עבודות הבניה. דובר שם על כשמונה אישומים שונים, כשבגין כל אחד מהם ניתן היה להטיל קנס בגובה 14,400 ש"ח ועד ל-29,200 ש"ח- הכל בהתאם למקור ההוראה, כאשר הקנס שהוטל מבטא ענישה בשיעור של כ-25% מגובה הקנס המירבי שניתן היה להשית על הנאשמת. כך למשל, בת"פ (אזורי ב"ש) 21828-05-14 מדינת ישראל נ' א.פ. פורמיקה סנטר (1998) בע"מ (26.7.2015) (להלן - ענין פורמיקה סנטר) הורשעה הנאשמת בגין אי גידור לבטח של חלק מסוכן של המכונה, עבירה על פקודת הבטיחות בעבודה; אי מסירת מידע בכתב, עבירה על תקנות הדרכת עובדים; ובגין אי ניהול פנקס הדרכה, עבירה על תקנות הדרכת עובדים. הנאשם הורשע- בגין אחריות מנהל, שותף או פקיד אחראי- בעבירה על פקודת הבטיחות בעבודה; אי מסירת תמצית מידע בכתב, עבירה על תקנות הדרכת עובדים; ובאי ניהול פנקס הדרכה, עבירה על תקנות הדרכת עובדים. בעניין שם, הורשעו הנאשמים בהתאם להודאתם, והצדדים הגיעו להסדר טיעון סגור, לפיו יוטלו על הנאשמים קנסות בשיעור של 30% מהקנס המירבי. בית הדין האזורי קיבל את הסדר הטיעון, והשית על הנאשמת קנס בגובה 34,800 ש"ח (מתוך 115,400 ש"ח- קנס מירבי) ועל הנאשם קנס בסך 17,400 ש"ח- (מתוך 58,000 ש"ח- קנס מירבי). עוד חוייבו הנאשמים לחתום על התחייבות לשלוש שנים לפיה אם יעברו עבירה על פקודת הבטיחות בעבודה או על תקנות הדרכת עובדים, יושת עליהם קנס בסך 29,200 ש"ח בגין כל עבירה על הפקודה וקנס בסך 14,400 ש"ח בגין כל עבירה על התקנות".

ד. אשר לנסיבות ביצוע העבירות בענייננו -

גדרי שיקול הדעת שעל בית הדין להפעיל בהקשר זה, הותוו בסעיף 40ט לחוקהעונשין, ומתוכו רלבנטיים לענייננו בעיקר ס"ק (א) (2) - (5), לאורם יש לקחת בחשבון את חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה ומידת ההשפעה של אחר על הנאשם בביצוע העבירה; הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה; הנזקשנגרם מביצוע העבירה וכן את הסיבות

שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה.

בענייננו, העבירות בוצעו ע"י הנאשמת כשהרוח החיה בכל מעשיה ומחדליה באתר הבנייה היה הנאשם.

אמנם בכתב האישום נכללו נאשמים נוספים, אולם הם הואשמו בעבירה אחתיוחידה שבה לא הואשמו הנאשמים מושא גזר דין זה - וזוכו ממנה.

בהכרעת הדין נדחו טענות הנאשמים שמטרתן הייתה להצביע על הנאשמים האחרים כאחראיים למחדליהם.

אשר לשאלת הנזקים - אמנם לא נגרם כל נזק בפועל עקב מחדליהם של הנאשמים, אולם עלולים היו להיגרם נזקים חמורים ביותר עקב אי ההקפדה על שורה ארוכה של הוראות בטיחות שנקבעו בדברי החקיקה השונים.

אשר לטענות הנאשמים, ובעיקר של הנאשם, לפיה הסיבה למחדליו הייתה אי ידיעה על קיומם של הליקויים הבטיחותיים באתר, והעובדה שסמך על מנהל העבודה שמינה ושלא ידע שהלה עזב את האתר והסיר אחריות ממנו - טענותאלה נדחו מכל וכל בהכרעת הדין, שם נקבע שהנאשם ידע על קיומם של ביקוריהפיקוח, ידע שנמצאו ליקויים בטיחותיים רבים וחמורים באתר, ובנסיבות אלההיה עליו לבדוק מיד הכיצד קיימים מחדלים שכאלה ולדאוג לתיקונם.

ה. לעניין קביעת מתחם הענישה בענייננו יש עוד לבחון האם מדובר במכלול של עבירות שמהוות אירוע אחד או מספר אירועים.

הבחינה בעניין זה מבוססת על הוראת סעיף 40'ג' לחוק העונשין, הקובע כי ככל שהנאשם הורשע "בכמה עבירות המהוות אירוע אחד, יקבע (בית המשפט) מתחם עונש הולם... לאירוע כולו, ויגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע" (סעיף-קטן א'). מאידך ככל שהנאשם הורשע "בכמה עבירות המהוות כמה אירועים, יקבע (בית המשפט) מתחם עונש הולם... לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן רשאי הוא לגזור עונש נפרד לכל אירוע או עונש כולל לכל האירועים. בית הדין בחן בפסיקותיו סוגיה זו בהתבסס על פסיקת בית המשפט העליון, תוך שהוא נדרש ל "מבחן 'הקשר ההדוק'" (דעת הרוב ב-ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (29.10.14)); לפיו כ'אירוע' אחד תיחשבנה מספר עבירות שיש ביניהן קשר הדוק, דוגמת סמיכות זמנים או היותן חלק מאותה תכנית עבריינית", ובהמשך לפי גישה לאורה יש לבחון את כלל הנסיבות העובדתיותלצורך יישומו של "מבחן הקשר ההדוק", ובאמצעותן "ניתן לבחון, למשל, האםביצוען של העבירות מאופיין בתכנון; האם ניתן להצביע על שיטתיות בביצועהעבירות; האם העבירות התרחשו בסמיכות של זמן או מקום; האם ביצועה שלעבירה אחת נועד לאפשר את ביצועה של העבירה האחרת או את ההימלטות לאחר ביצועה, וכיוצא באלו נסיבות עובדתיות... בבחינת הנסיבות העובדתיות, מן ההכרח לבית המשפט להעמיד לנגד עיניו את השאלה האם השקפה עלהעבירות כעל כמה אירועים תהא מלאכותית, באופן שיגרע ממהות העניין בכללותו, או שלא ישקף את סיפור המעשה כהווייתו" כפי שנקבע בע"פ 1261/15מדינת ישראל נ' דלאל [פורסם בנבו] (3.9.15).

(ראו, לעניין זה, פסיקת בית הדין הארצי בע"פ (ארצי) 25307-12-15 מרדכי שחם - מדינת ישראל (פורסם בנבו, 04.09.2017); ע"פ (ארצי) 57160-01-14מדינת ישראל - חדוות הורים בע"מ [פורסם בנבו] (8.11.14).

בענייננו, מוצאת אני כי העבירות אותן ביצעו הנאשמים מהוות אירוע אחד, וזאת מהנימוקים הבאים - ראשית, העבירות

בוצעו במהלך אותה תקופה, והתבררו בשני ביקורי הפיקוח שנערכו בהפרש של כחודשיים זה מזה.

שנית, אין ספק שבין העבירות מתקיים מבחן "הקשר ההדוק", כולן התקיימו באותו אתר בנייה, בשל אותו הלך רוח של התעלמות מהוראות הדין תוך עצימתעניים בכל הנוגע להיעדרו של מנהל העבודה חרף הידיעה על קיומם של הממצאים בדבר הליקויים הבטיחותיים, וכל העבירות בהן מדובר היו על הוראות שנועדו להגן על שלומו של אותו קהל מטרה - העובדים שביצעו אתעבודות הבניה באתר והנוכחים בו.

מעבר לכך, עסקינן בהוראות (שלא קוימו) שכולן באות להגן על אותם ערכים חברתיים.

משכך, קביעת מתחם ענישה הולם לכל עבירה או לכל אישום בנפרד נראית מלאכותית.

אשר על כן, מצאתי לנכון לקבוע כי מדובר בעבירות שהן בגדר אירוע אחד שמוצדק לקבוע בגינו מתחם ענישה כולל אחד, באופן שייקח בחשבון את מכלול העבירות והשילוב ביניהן.

ולאחר ששקלתי את מכלול השיקולים שפורטו לעיל, באתי לידי המסקנה שבענייננו מתחם הענישה ההולם בכל הנוגע לנאשמת יהיה בין 25% ל - 60% מהקנס המרבי.

תרגום של ערכים אלה לסכומים יהא כדלקמן -

ראשית, אשר לקנס המרבי, הנאשמים הורשעו בביצוע 10 עבירות בניגוד לפקודת הבטיחות בעבודה או תקנות על פיה, מתוכן מצאתי לנכון להחיל את הסיפא של ס' 225 לפקודה, ולקבוע שהקנס המקסימלי יעמוד על סך של 29,200 מכוח ראייתן ככאלה ש"עשויות לגרום מוות או חבלת גוף" על העבירות שפורטו בסעיפים ד' ו - ה' בסעיף 1 לגזר הדין, דהיינו העבירות של אי גידור משטחי עבודה ופתחים, העבירה שבסעיף ו' לעיל העוסקת בסמוכות מחומר בלתימתאים, והעבירות שפורטו בסעיפים ט' ו - י' לסעיף 1 לגזר דין זה, שעניינאבטחת עובדים בגובה והדרכתם.

בכל הנוגע ליתר העבירות שהנאשמים הורשעו בהן הקנס המקסימלי יעמוד על 14,600 ₪.

משכך, הקנס המקסימלי הכולל מסתכם ב - 262,800 ₪, ומתחם הענישה הראוי בכל הנוגע לנאשמת הינו בין 157,680 ₪ לבין 65,700 ₪.

אשר לנאשם - יש לקחת בחשבון גם את העובדה שבהתאם לסעיף 40 ח' לחוק העונשין, כאשר מתחם העונש ההולם כולל עונש קנס, יש להתחשב גם במצבו הכלכלי של הנאשם כבר בשלב קביעת המתחם.

בהקשר זה הוסבר בספרות כי **"...יישום מהותי ומלא של עקרון ההלימה מחייב השפעה שוויונית של העונש על נאשמים (בגין אותה עבירה שנעברה בנסיבות דומות) ולכן יש להתחשב בגזירת העונש גם בהשפעתו על הנאשם הקונקרטי וכן בסבלו האישי של הנאשם מהעונש שנגזר עליו... גישת המחוקק, שלפיה ביטוי הנכון של עקרון הגמול נגזר גם ממידת ההשפעה של העונש עליו, מאמצת לתוך החוק את ההשקפה שיכולתו הכלכלית של הנאשם משנה את השפעת עונש הקנס על הנאשם"** (יניב ואקי ויורם רבין, הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה: תמונת מצבו ההוריים על העתיד לבוא, הפרקליט נב 413, 439-438 (2014)).

(ראו, ע"פ (ארצי) 32385-05-14 **שמש חי אחזקות בע"מ - מדינת ישראל**(פורסם בנבו, 13.08.2015) ;

ע"פ (ארצי) 25307-12-15 **מרדכי שחם - מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 04.09.2017).

לשון אחרת, קנס אמור "להיתפר" למידותיו הספציפיות של הנאשם, לרבות יכולתו הכלכלית (ראו דברי בית הדין הארצי בעניין שחם שאוזכר לעיל).

עם זאת, הנטל להוכחת מצב כלכלי קשה כנסיבה המצדיקה הקלה בעונש מוטל על הנאשם שהורשע ומבקש התחשבות בנסיבותיו.

בעניינו, ב"כ הנאשם כמו גם הנאשם עצמו תיארו אדם נורמטיבי שהקים את ביתו בארץ למרות הקשיים שהיו כרוכים בכך, ותורם לקהילה, והינו אב לעשרה ילדים, שחלקם סמוכים על שולחנו, ביניהם ילדה שסובלת ממצב רפואי ותפקודי שמחייב טיפול צמוד ורציף ומהווה מעמסה גדולה, אולם חרף העובדה שכל אחד מהם קיבל הזדמנות מלאה לטעון את כל אשר על ליבו - לא נאמרה ולו מילה אחת בדבר מצב כלכלי קשה של הנאשם, וודאי שלא הובאו ראיות לעניין זה, אלא רק לתרומתו של הנאשם לקהילה.

העובדה שהנאשם אב לעשרה ילדים אינה מחייבת את המסקנה שמצבו הכלכלי קשה, ואין בה כדי להשכיח את העובדה שהורשע באחריות לעבירות שמהוות מחדלים חמורים בשמירה על בטיחות העובדים, שחלקם ודאי בעלי משפחות והורים לילדים.

אם כן, בהעדר ביסוס כלשהו לקביעה לפיה הנאשם מצוי בחסרון כיס - אין בידי לקבוע שיש לתת משקל למצבו הכלכלי של הנאשם לעניין מתחם הענישה, ולקבוע לעניינו מתחם ענישה שונה.

על כן, גם לגבי הנאשם מתחם הענישה הראוי יהא בין 157,680 ₪ לבין 65,700 ₪.

7. הקנס שיושת על הנאשמת -

לאחר ששקלתי את נסיבות ביצוע העבירות ואופיין כפי שפורטו לעיל, העובדה שמדובר באירוע שאמנם נכללות בו עבירות רבות אולם כולן נעברו במסגרתו בלבד ובמהלך פרק זמן קצר יחסית והנאשמת לא הורשעה לפניו וגם לא אחריה בביצוע עבירות כלשהן, העובדה שבסופו של דבר ליקויי הבטיחות תוקנו, העובדה שלמרובית המזל לא נגרם כל נזק למי מבין הפועלים עקב הפרת הוראות הבטיחות, וכן את פרק הזמן הממושך שחלף ממועד ביצוע העבירות ועד העמדת הנאשמים לדין, החלטתי להשית על הנאשמת קנס בסך של 140,000 ₪, אשר ישולם בעשרים תשלומים חודשיים רצופים ושווים החל מיום 01/03/19.

כמו כן על הנאשמת לחתום באמצעות הנאשם, לא יאוחר מיום 01/03/19, על התחייבות להימנע מביצוע העבירות בהן הורשעה למשך שלוש שנים מהיום, שאם לא כן יושת עליה הקנס המקסימלי הקבוע בחוק בגין אותה עבירה.

8. הקנס שיושת על הנאשם -

לאחר ששקלתי את מכלול השיקולים הנוגעים לנאשמת, ובנוסף את העובדה שעצם השתתפותה על הנאשמת ישפיע באופן משמעותי על הנאשם, כמו גם את מצבו המשפחתי שתואר לעיל ואת עובדת היותו אדם נורמטיבי, כאמור, נעדר כל עבר פלילי, שמקפיד גם לתרום לקהילה, וכן את העובדה שהביע צער וחרטה על ביצוע העבירה, עוד בשלב בו

נחקר ע"י מפקחים מטעם המאשימהוחרז והדגיש זאת בטיעוניו לעונש, החלטתי להשית על הנאשם קנס בשיעור הרף התחתון של מתחם הענישה בענייננו, שעומד על סך של 65,700 ₪.

סך זה ישולם בששים תשלומים חודשיים רצופים ושווים החל מיום 01/03/19.

כמו כן על הנאשם לחתום, לא יאוחר מיום 01/03/19 על התחייבות להימנע מביצוע העבירות בהן הורשע למשך שלוש שנים מהיום, שאם לא כן יושת עליו הקנס המקסימלי הקבוע בחוק בגין אותה עבירה.

9. לבקשת הצדדים, גזר הדין יישלח אליהם בדואר.

ניתן היום, כ"ח שבט תשע"ט, (03 פברואר 2019), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.